

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

УДК 658.14

Сафарі Фарідаі Хушвахтзод,
студентка 1 - ого року ОС магістр
Інституту економіки, управління
та інформаційних технологій ПУЕТ

У сучасних умовах здійснення господарської діяльності підприємств фінансовий стан є ключовою характеристикою діяльності, його оцінка – це запорука успіху підприємств. У сучасній економічній науці немає усталеної думки щодо трактування поняття «фінансовий стан підприємства», його характеристик, елементів і видів. Чимало науковців схильні розрізняти поняття «економічний стан підприємства», «фінансовий стан підприємства» та «фінансово-економічний стан». Ми поділяємо думку науковців, які вважають домінуючою відмінною ознакою, що розмежовує сутність цих понять, є саме: визначення розмежування економічної діяльності підприємства, яка включає розуміння всіх видів діяльності на підприємстві та фінансової діяльності, що стосується безпосередньо зміни й розміру капіталу підприємства.

Саме поняття «фінансовий стан» по-різному розглядається в наукових працях і діючих нині в Україні нормативних джерелах. У Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій №22 від 23 лютого 1998 р., розробленої Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій, наведено таке визначення фінансового стану підприємства: «Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів» [1]. Положенням про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженим Наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121, фінансовий

стан підприємства визначається як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні можливості підприємства [2]. У методичних рекомендаціях щодо аналізу фінансово-господарського стану підприємств або організацій Державної податкової адміністрації України зазначається, що «фінансове положення (стан) є комплексним поняттям і відображає рейтинг підприємства на фінансовому ринку, його кредито- і податкоспроможність характеризується системою показників, які визначають на конкретну дату» [3].

Проаналізувавши різні погляди, вчених-економістів, можемо виділити сутнісні характеристики категорії «фінансовий стан підприємства» (рис.1).

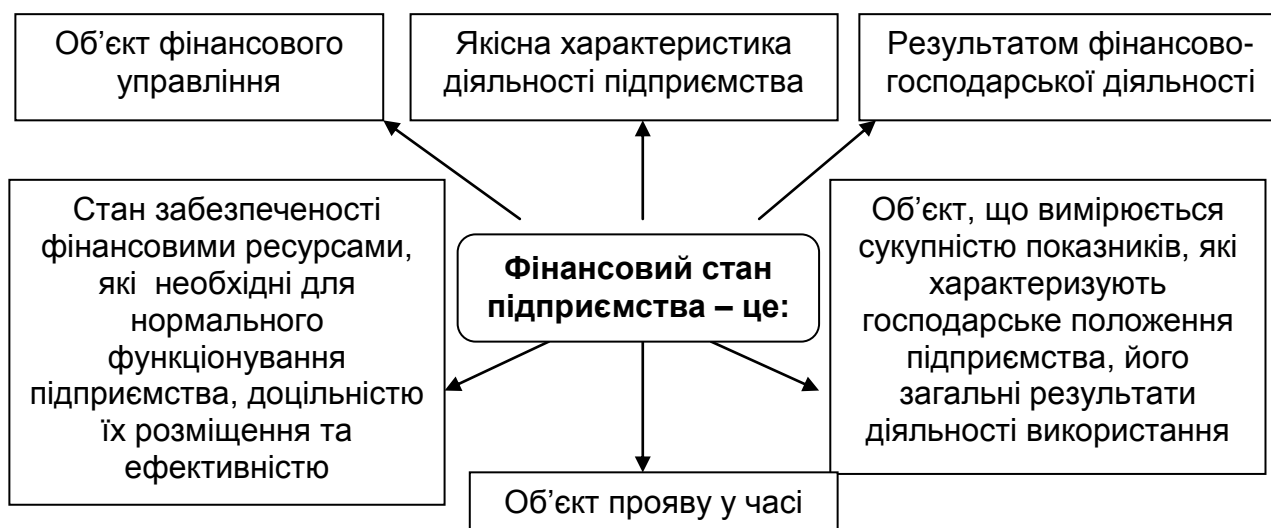

Рис. 1. Основні положення категорії «фінансовий стан підприємства»

Проаналізувавши трактування поняття «фінансовий стан підприємства» в наукових економічних дослідженнях і визначення основних положень цього поняття, надаємо власне його визначення: фінансовий стан являє собою якісну характеристику діяльності підприємства, є об'єктом фінансового управління та є результатом фінансово-господарської діяльності, відображає стан забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування

підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання й вимірюється сукупністю показників, що характеризують загальні результати діяльності підприємства на даний час і визначає його перспективи у майбутньому.

Крім того, слід звернути увагу на таку особливо цікаву думку окремих авторів стосовно розмежування понять «фінансовий стан», «фінансове становище» та «фінансова позиція». Так, І. О. Бланк розрізняє поняття «фінансова позиція» та «фінансовий стан», розуміючи фінансову позицію як стан обсягу та структури активів, капіталу, а також основних фінансових результатів діяльності підприємства на певну дату. Фінансова позиція, на його думку, є предметом аналізу та оцінки з метою виявлення реального фінансового стану підприємства, а фінансовий стан – це рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання [4, с. 362].

Л. В. Чупіс наголошує на різниці понять «фінансовий стан» та «фінансове становище», зазначаючи, що «фінансове становище – це забезпеченість підприємства власними й позиковими коштами, можливість і ефективність їх використання у своєму обороті за сформованих економічних умов» [5, с. 238], наголошуючи на тому, що фінансове становище є рівнем фінансового стану, зафіксованим на певний момент часу.

Таким чином, «фінансовий стан» є характеристикою діяльності підприємства у визначеному періоді за сформованих економічних умов. Ці терміни мають по дві основи, перша з яких є спільна і похідна від слова «фінанси», й означає «сукупність економічних відносин, що виникають у процесі формування, розподілу і використання фондів грошових коштів». Другу основу становить, відповідно, слово «стан» і «становище», «позиція». Звернувшись до лінгвістичного аналізу даних слів, виявлено, що ці слова є синонімами, отже, повинні мати єдину сутнісну характеристику. Саме тому, на нашу думку, розмежовувати ці поняття недоцільно. Щоб визначити сутність поняття «фінансовий стан», необхідно дослідити елементи, що його характеризують.

А. М. Поддєрьогін розглядає комплекс основних показників: ліквідність, платоспроможність, прибутковість, кредитоспроможність, фінансову стійкість і стабільність, рентабельність, ділову активність, майновий стан підприємства й оцінку акціонерного капіталу [6, с. 142]. В умовах нестабільності й жорсткої ринкової конкуренції для підтримання стабільного фінансового стану потрібно вдосконалити системи фінансового управління основними елементами фінансового стану, які є загальноновизнаними: фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність, прибутковість, рентабельність, кредитоспроможність, ділова активність. Зауважимо, що було доцільно доповнити дану характеристику фінансового стану такими елементами, як: ефективність формування майнового комплексу та структури капіталу, моніторинг загрози банкрутства, рівень інвестиційної привабливості та фінансового ризику.

Література

1. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій [Електронний ресурс] : Наказ Агентства з питань, запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 р. № 22; станом на 21 січ. 2015 р. / Законодавство України : [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 28.12.2015.

2. Про затвердження положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 ; станом на 20 трав. 2013 р. / Законодавство України : [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 28.12.2015.

3. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій [Електронний ресурс] : Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117;

станом на 30 жовт. 2014 р. / Законодавство України : [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 28.12.2015.

4. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учеб. курс / И. А. Бланк. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – Київ : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.

5. Чупіс Л. В. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства : наук.-метод. вид. / за ред. д. е. н., проф. Л. В. Чупіс. – Суми : Довкілля, 2001. – 404 с.

6. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / А. М. Поддєрьогін. – Київ : КНЕУ, 2000. – 406 с.

Опубліковано в авторській редакції